

DET TALTE ORD GÆLDER

Familie- og forbrugerministerens indlæg på Børne- og kulturchefforeningens årsmøde, den 12. november

Regeringens familiepolitik

Jeg var for nylig på besøg i en skolefritidsordning i Østjylland, som havde en interessant modulordning, og jeg havde både embedsmænd, fotograf og en journalist i hælene.

Så kom der en lille pige hen til mig. Er du borgmesteren? Spurgte hun. Nej, jeg er minister, svarede jeg. Hvorpå hun så skuffet på mig og gik ind til sine kammerater igen.

Det er ikke fordi jeg har nogen illusion om, at børnene interesserer sig for, at der er kommet en familieminister. Det viser bare, at børn interesserer sig for det væsentlige i livet – ja, det som er nært og vedkommende. Og ikke hvad, der foregår langt væk i København.

Derfor er jeg også meget enig med Per B. Christensens udtalelser i pressen om, at Børne- og familiepolitik for alvor kun kan blomstre i tæt kontakt med børnene. Det er her politikken skal udfoldes.

På Christiansborg kan vi kun skabe rammerne – det er kommunerne, arbejdspladserne, institutionerne og forældrene, der skal udfylde dem.

Familiepolitikken skal følge med tiden og forholde sig til de moderne familiers vilkår.

Moderne forældre arbejder som regel begge to. Nogle har skæve arbejdstider. Mange har en travl hverdag, fordi de har en masse muligheder og nogle har også store forventninger til tilværelsen.

Mange bliver også skilt eller går fra hinanden, og lever så alene med børnene eller etablerer nye familier med dine, mine og fælles børn.

En af de største udfordringer for de moderne familier er at skabe en passende balance mellem arbejdsliv og familieliv. At få en velfungerende hverdag.

Familien er grundstammen i vores liv. Det oplever de fleste ved, at familien er det faste holdepunkt i tilværelsen. Det er familien, som man går til, når livet viser sig fra sin onde side. Og familien er fundamentet for børns liv og udvikling. Her lærer barnet for første gang at indgå i et forpligtende fællesskab – det får et sprog og et udgangspunkt at møde verden fra.

Den bagage, som vi har med os hjemmefra, sætter sit præg på vores personlighed, tanker og opførelse resten af livet.

Og det er bestemt ikke ligegyldigt, hvordan vi går rundt og opfører os som samfundsborgere - om man har lært at lytte, tage ansvar og hensyn til andre. Derfor

har vi alle sammen en stor interesse i, at familierne trives, og at forældre har mulighed for at skabe det bedste liv for deres børn.

Regeringen ønsker at sætte familiernes vilkår højt på den politiske dagsorden. Det er baggrunden for, at mit nye ministerium for familier og forbrugere blev oprettet her i august.

Vi skal støtte op om familierne og børnene og sikre dem gode vilkår. Det er opgaven, både fra centralt hold og lokalt i kommunerne.

"De stærke familier"

Da jeg var socialminister var mit fokus på de svageste i samfundet. Familierne er som sådan ikke en svag gruppe. Det vil jeg illustrere med en erfaring, jeg allerede har gjort mig i det nye ministerium.

Som Socialminister har jeg fået rigtig mange breve fra borgere med alvorlige problemer. De var som regel skrevet i hånden, og kunne være ret svære at tyde.

Men efter at jeg er blevet Familie- og Forbrugerminister er jeg begyndt at få en helt anden type breve. De er velformulerede og sendt med e-mail.

Det er breve fra almindelige, velfungerende forældre med arbejde og overskud. Mange af brevene er interessante og fyldt med gode forslag.

Men jeg får også breve af typen: *Hvad har du egentlig tænkt dig at vi skal gøre, når min barselsorlov slutter? Vi arbejder begge to sent, men alle kommunens institutioner lukker kl. 17! Kan det virkelig være rigtigt, at man ikke længere kan passe sit arbejde, fordi man har fået børn?*

Selvfølgelig skal man kunne fortsætte med at arbejde efter at man har fået børn. Men det er ikke ensbetydende med, at kommunen skal sørge for, at far og mor kan arbejde fuldstændig som før. Det gør en stor forskel at få børn. Livet går ikke bare videre. Det er en opgave og et ansvar, som varer i mindst 18 år – 24 timer i døgnet.

Det kan sagtens være, at man bliver nødt til at sadle om eller prøve at arbejde på nogle andre tidspunkter for at kunne tage sig af sine børn. Som forældre har man også selv et ansvar for at indrette sig sådan, at hverdagen kan hænge sammen.

Ikke fordi at jeg altid vil forsvare åbningstiderne. Jeg ved fx, at nogle kommuner lukker og slukker kl. 15.45 om fredagen – og det kan være et stort problem for de forældre, der også har transporttid til og fra arbejde.

Det jeg mener er, at vi har brug for en mere klar afgrænsning af, hvad der er kommunens – eller børnehavens, eller skolens ansvar, og hvad der er familiens ansvar.

Det er fx ikke børnehavens opgave at lære børn at binde sko. Det er ikke skolens opgave at sørge for, at børnene møder til tiden og har husket deres gymnastiktøj.

Grundprincipperne og regeringens initiativer

Jeg ønsker, at der bliver sat større fokus på forældrenes ansvar for børnenes og

familiens velfærd. På den positive måde.

For forældreansvar er det bedste middel til at sikre, at familierne trives og at små problemer ikke udvikler sig til store problemer.

Familierne skal bekræftes i, at deres egne fornemmelser og løsninger i langt de fleste situationer er gode nok. For der ligger mange ressourcer, erfaring og viden gemt i familierne. Derfor kan vi roligt overlade det til dem at bestemme, hvordan de vil leve deres liv og indrette sig i hverdagen.

Vi værner om familierne ved at give dem gode rammer og hjælp til selvhjælp. Gode rammer er ensbetydende med offentlige tilbud, som giver familierne fleksibilitet, tryghed og valgfrihed.

I de seneste år har familierne allerede fået bedre vilkår. Vi har endelig fået et års barselsorlov, som også er fleksibel, så forældrene fx kan vælge at gemme nogle af orlovsdagene, så de kan starte gradvist op med at arbejde igen.

Forældrene har fået bedre mulighed for at aftale deltid med arbejdsgiveren. På dagtilbudsområdet er der indført ret til tilskud til at ansætte en privat børnepasser i alle kommuner, frit valg over kommunegrænsen, bedre regler om madordninger i dagtilbud og mulighed for tilskud til pasning af egne børn.

Regeringens næste store initiativ er pasningsgarantien. Jeg er udmærket klar over, at mange kommuner har gjort en rigtig stor indsats for at løse problemet og skaffe flere pladser. Men vi skal have de sidste med.

Betydningen af pasningsgarantien skal ikke undervurderes. Pasningsgaranti giver familierne tryghed og valgfrihed. Det er en kilde til stor bekymring i mange familier, hvis de ikke ved, hvordan de skal få barnet passet når barselsorloven slutter, og de skal tilbage på arbejdet. Dertil kommer, at de har en reel valgfrihed med hensyn til, hvor lang tid de ønsker at være på barsel.

Af nye initiativer vil jeg også fremhæve lovforslaget om "Pengene følger barnet", som skal gøre det mere attraktivt for større arbejdspladser og virksomheder at etablere deres egne vuggestuer og børnehaver.

Forslaget var også fremsat i sidste folketingsamling. Nu har vi finpudset det – bl.a. har vi taget højde for en række af de forslag og kommentarer, som kom fra den kommunale side.

Jeg ser det som et forslag, der giver forældrene større valgfrihed og mulighed for at indrette sig sådan, som det passer dem.

Sidst men ikke mindst har regeringens skattestop og skattelettelser givet de fleste familier større økonomisk råderum.

Familien i fokus – vægt på forældreansvar

Mange forældre kan være utroligt usikre på, hvad deres opgave egentlig er, og om de gør det godt nok. De opsøger eksperter og guruer inden for børneopdragelse. På den måde bliver der skabt mange millionærer!

Det kan udvikle sig til en afhængighed af offentlig rådgivning, så forældrene pr. automatik ringer til lægevagten hver gang datteren på 11 år klager over ondt i

maven. Uden først at spørge hende om, hvordan det er gået henne i skolen, eller hvornår hun sidst har været på toilettet.

Vi har gennem årene opbygget et stort beredskab omkring familierne, som står klar med professionel støtte og vejledning.

Ingen tvivl om, at nogle familier har alvorlige problemer, som de ikke kan løse selv. Jeg er slet ikke ude på at afskaffe pædagogisk-psykologisk rådgivning, talepædagoger eller den slags.

Men de almindelige, dagligdags små og store problemer, som kan være svære nok, dem skal familierne selv løse. Måske skal man tage kampe med sine børn, sætte grænser og gøre sig upopulær. Eller man må se i øjnene, at det er nødvendigt at ændre livsstil – og fx ændre hele familiens spise- og motionsvaner, fordi børnene er for kraftige. Det kan sundhedsplejersken ikke klare med kontrolvejninger og gode råd. Det er familiens opgave.

Bagsiden af medaljen er, at de gode offentlige tilbud og støtteordninger kan give forældrene en følelse af, at deres egen viden og fornemmelse ikke slår til. Men offentlige løsninger er ikke altid de bedste. Når det lykkes familien at løse problemerne selv, så giver det nyttig viden og større selvtillid til næste gang.

Det barn, som har mistet sin bedstemor, har i første omgang ikke brug for en psykolog eller en selvhjælpsgruppe. Og teenageren der er begyndt at ryge hash skal ikke til misbrugskonsulent eller til samtale hos skolen eller politiet. Han skal have en alvorlig snak med sin far og mor, der fortæller ham lige ud af posen hvad den slags kan føre til.

Forældreansvaret skal også i fokus i de familier, som bliver opløst. En skilt familie er stadig en familie. I barnets verden er der stadig en far eller mor, som er nødt til at arbejde sammen og løse forældreopgaven i fællesskab.

Der er sikkert mange af Jer som har set udsendelsen "Magten over kærligheden" som handler om samværssager i Overpræsiediet. Et meget gribende TV-program.

Jeg blev især rystet over, hvad nogle forældre kommer og forventer at det offentlige ordner for dem:

"Vi har fælles forældremyndighed, og vores søn bor en uge hos hver. Men nu vil min ekskone flytte til Jylland – hvad skal vi så gøre?"

Og så er det bare, at jeg tænker - hvordan forestiller de sig, at sagsbehandleren skal løse det problem! Man kan jo ikke skære et barn over i to halvdele.

Det offentliges opgave

Nu har jeg talt længe om forældrenes opgaver og ansvar. Men jeg mener selvfølgelig ikke, at vi bare skal skyde bolden over til dem. Som politikere, kommunale chefer og arbejdsgivere har vi også et stort ansvar for at støtte familierne, og især for at stille gode ordninger og tilbud til rådighed, så de får bedre mulighed for at klare udfordringerne i hverdagen.

Vi skal lytte til forældrene og komme dem i møde, når det kan lade sig gøre. Det gælder både os, som sætter de overordnede rammer, og dem der har direkte kontakt med forældre og børn i hverdagen. Men vores fokuspunkt er og bliver børnene.

Personalet ude i børnehaverne og skolerne skal være tydelige omkring deres krav til forældrene. Det skylder vi de forældre, som er usikre eller ikke selv har haft de bedste rollemodeller i deres opvækst. Eller måske bare lidt for travlt!

Det kan godt provokere nogen. Især de forældre, som har lidt svært ved at leve op til de helt almindelige krav – og godt selv ved det.

Det er aldrig rart at blive konfronteret med, at man ikke løser forældreopgaven godt nok. Hverken for de stærke eller for de svage forældre.

Alligevel må personalet ikke have berøringsangst. Forældrene har brug for tydelige udmeldinger: Vi forventer at I sørger for det og det. At man møder til tiden, at børnene har en sund madpakke med, at de ikke får lov til at drikke inden en skolefest i 8. klasse. Eller noget så simpelt, at børnene har et penalhus med i tasken - med en spidset blyant.

Det allervigtigste er at være opmærksom på de børn, som ikke trives fagligt eller socialt. Måske fordi familien er på vej ud i mere alvorlige problemer.

Så er det vigtigt, at pædagogerne eller lærerne er årvågne og reagerer på deres mistanke. At de konfronterer forældrene. Og tør gå ind på noget af det, som normalt anses for privatlivets fred – af hensyn til børnene. Det kan være små eller store ting. Fx at det virker som om, familiens hverdag er for stresset og der bliver stillet for store krav til lille Amalie. Eller en mistanke om, at Kenneths far slår ham eller at hans mor drikker.

Det offentlige har et særligt ansvar over for de børn, hvis forældre ikke magter opgaven. Og man må gerne reagere tidligt, inden barnets problemer når at udvikle sig. Så en eventuel indsats kan blive så lidt indgribende som muligt for familien.

Myndighederne har også ansvar for at samarbejde og koordinere deres indsats. Fx i de samværsager, som kører af sporet. Hvor forældrene slet ikke kan blive enige og bekrigler hinanden – til skade for børnene.

Mine seneste initiativer går i retning af, at børnene skal høres mere i samværsagerne, at der skal være tilbud om konfliktmægling til forældrene, og at der skal flere børnesagkyndige ind og støtte juristerne.

Den opgave er slet ikke så forskellig fra den, der foregår i kommunerne – det handler i bund og grund om at sikre barnets tarv. Dilemmaet mellem hensynet til forældrene og til børnene er præcis det samme. Og mange gange er det jo også de samme familier, der har en sag kørende begge steder.

Derfor er det også besynderligt og meget ærgerligt, at der ikke foregår mere samarbejde og videndeling i de konfliktfyldte samværsager.

Men det skal der nu. Derfor skal vi have lidt mere fart på det samarbejdsprojekt, som vi tidligere har drøftet mellem statsamterne og det kommunale system.

Det er børnene, der lider under forældrenes konflikt – og endnu mere, når beskyldninger om omsorgssvigt flyger gennem luften. Derfor skal vi så hurtigt som muligt have "myndighederne" samlet om ét bord og undersøge konkret, hvad er det er, der foregår i denne familie. Fremover skal der ske et tæt parløb og samarbejde mellem både statsamterne og de sociale forvaltninger. Det er vi nødt til. Gør vi det ikke svigter vi disse børn, der i forvejen er kastebold mellem forældrene.

Fleksibilitet og valgfrihed

Jeg vil gå mere i dybden med, hvordan de offentlige tilbud til børnefamilierne kan indrettes, så familierne får en lettere hverdag.

Familier har forskellige ønsker og livsstil. Deres børn er også forskellige. Den ene er stille og nervøst anlagt, den anden aktiv og udadvendt og kan først slappe af, når han har tonset rundt udenfor på legepladsen i flere timer. Og forældrene kender bedst selv deres børn. Derfor er det altid en fordel for familierne, når der er flere gode tilbud at vælge imellem.

Jo flere reelle valgmuligheder, jo bedre. Til den 2-årige kan man fx forestille sig, at familien kan vælge mellem vuggestue og dagpleje tæt på familiens bolig, tilskud til en privat løsning eller en integreret institution tæt på en af forældrenes arbejdsplads.

Mange kommuner har kun ét tilbud til forældrene: Dagpleje eller børnehave, fuldtidsplads og samme åbningstid i hele kommunen.

Nu nærmer vi os så omsider emnet for dette årsmøde: Den kommende strukturereform.

Struktureformen er noget, som hører hjemme i de voksnes verden. Kommunens størrelse er rimelig ligegyldig i børnenes hverdag. De fleste børn er ligeglade med, om de bor i Jernløse eller Holbæk Kommune.

Jeg forestiller mig altså ikke nogen revolution inden for mit ressortområde. Udgangspunktet er jo stadig, at dagtilbuddene skal placeres der, hvor familierne bor. Lokalt. Større kommuner er fx ikke ensbetydende med større daginstitutioner.

Men jeg ser det som en positiv ting, at større kommuner vil gi' mulighed for mere varierede tilbud til børnefamilierne – så forældrene får flere valgmuligheder. Et specialiseret tilbud, som der ikke var grundlag for i Jernløse Kommune, kan vise sig at være bæredygtigt i Holbæk Kommune.

En stor kommune kan bedre gøre forsøg med nye pasningsformer. Dagpleje kan suppleres med vuggestue, og man kan udvide fx med idrætsinstitutioner eller skovbørnehaver.

Men jeg mener stadig ikke, at man skal overvurdere betydningen af struktureformen på området for dagtilbud.

Det vigtige er for mig at se, at dagtilbuddene bliver mere fleksible. Det kan også lade sig gøre i små kommuner.

Fleksible dagtilbud er en oplagt mulighed for, at forældrene kan få større valgfrihed og måske også et incitament til at ændre på balancen mellem arbejdstid og familietid, hvis det er det, de ønsker. Erfaringen viser, at mange familier faktisk vælger deltidsmøder, når de har muligheden – og tilbuddet er fleksibelt nok.

Det er da også derfor, at jeg har været meget begejstret for det "pionér-arbejde", som nogle kommuner allerede har gjort. De har givet fleksibiliteten endnu et skub – og nogle er gået helt nye veje.

Muligheden for at hente tidligt eller passe barnet selv en dag om ugen – og så slippe med en lidt lavere takst – kan være med til, at nogle familier lægger rutinerne om, og vælger at være mere sammen med deres børn.

Og uanset pædagogisk indhold og kammerater, og hvor godt man gør det nede i institutionen eller hos dagplejemoren, så er det næsten altid værdifuldt for børnene, at de kan være sammen med far eller mor.

Man må også huske på, at forældrene højst betaler én tredjedel af udgiften. Det vil sige, at når nogle af forældrene vælger at passe deres børn mere selv, så frigør det ressourcer. De kan så bruges til forsøg med udvidet åbningstid eller til at styrke tilbuddet til de børn, som har lange dage i institutionen.

Modulordninger er måske lidt mere besværlige rent administrativt, men systemet er jo til for borgernes skyld. Og vi har set, at det kan lade sig gøre i praksis. Hvor der er en vilje er der en vej. Og vejen, den fører sjovt nok lige hen i nærheden af, hvor vi befinder os nu: nemlig til Vejle. Kommunen med de fleksible pasningsmoduler.

Jeg har hørt fra Inga Lillesøe i Vejle, at de har haft besøg af over 40 kommuner! Så det tyder heldigvis på, at der også er mange af Jer, som går i de samme tanker.

Jeg håber selvfølgelig, at så mange af jer som muligt vil byde ind og være med i de forsøg, som vi starter efter årsskiftet. På finansloven for de kommende to år har vi nu afsat 20 mio. kr. til nye forsøg med forskellige modulordninger.

Jeg syntes, at mere fleksible dagtilbud er et godt eksempel på, at kommunen kan komme de moderne familier i møde og være med til at give dem bedre rammer. Så vi kommer ud over, at sådan har vi altid gjort, og det vil vi sandelig ikke lave om på – ellers får vi sikkert bare en masse bøvl.

Læreplaner og anden kvalitetssikring

Gode rammer for børnefamilierne handler også om kvalitet. Forældrene skal kunne gå på arbejde med god samvittighed i sikker forvisning om, at deres børn har det godt og lærer det, de skal.

Hvis arbejdet ikke er godt nok, er der nogle børn, der bliver tabt, fordi de bliver overladt til sig selv. Eller som kun tegner prinsesse tegninger al den tid, de går i børnehave.

Vi skal give forældrene tryghed ved at arbejde med kvalitetssikring og kvalitetskontrol i dagtilbuddene. De fleste forældre har jo dybest set svært ved at gennemskue, hvad deres børn laver mens de bliver passet.

Med mindre de sætter videokameraer op, og det er BUPL vist nok ikke så begejstret for. Heller ikke børnene, for den sags skyld.

Forældre lægger især mærke til, om der bliver produceret noget. Vi er rigtig glade for alle former for collager, kastaniedyr, askebægre og snabeldyr af ler. Håndgribelige beviser for, at vores børn rent faktisk har lavet noget fornuftigt og organiseret pædagogisk arbejde i børnehaven. Ligesom hvis barnet kommer hjem og synger hele Mariehønen Evigglad udenad.

Men kommer der en lind strøm af perleplader – og kun perleplader – så bliver vi bekymrede.

I den forstand fører forældrene løbende kontrol med kvaliteten af pasningen. De allerfleste har antennerne ude og lægger mærke til, om deres barn er glad og tilfreds. Om det snakker hele vejen hjem på cyklen eller i bilen om, hvad de har lavet i dag.

Eller om barnet er ked af det og tit plager om at blive hjemme.

Derfor kan man også godt blive bekymret for de børn, som har mindre opmærksomme forældre. De familier, hvor forældrene og ikke har overskud til at interessere sig for, om barnet trives og udvikler sig i sit dagtilbud.

De forældre fører ikke nogen kvalitetskontrol. Nogle af dem bor måske oven i købet i et område, hvor institutionerne er belastet af sociale problemer, så pædagogerne har mindre overskud til det enkelte barn.

Ønsket om at sikre kvaliteten i alle dagtilbud og for alle børn er baggrunden for, at vi har valgt at lovgive om pædagogiske læreplaner. Det fortalte jeg også om sidste år, så jeg vil ikke gøre meget ud af det nu.

Men der foregår i øjeblikket en hel masse for at implementere de nye regler om pædagogiske læreplaner, som trådte i kraft 1. august:

Efteruddannelse

Vejledninger til personalet

Information og pjecer til forældrene

Og på et tidspunkt skal arbejdet med læreplanerne også evalueres. Det bliver interessant at se, hvordan læreplanerne i praksis påvirker kvaliteten af arbejdet.

Vi kan ikke leve med, at der er nogle børn som tilbringer flere år af deres liv i en sløv institution, hvor de kun bliver passet og får tilfældige udfordringer. Og der skal ikke meget fantasi til at forestille sig, at det er de svageste børn med de mest ligeglade forældre, som havner i de ringeste dagtilbud.

Kvalitetsmål og evalueringer af dagtilbud er værktøjer, som kan give kommunens ledelse større viden om, hvor man kan sætte ind for at styrke dagtilbuddene – og få mere kvalitet for de samme penge.

Der kan også tit være noget at hente ved at udbrede viden om, hvordan man løser opgaven andre steder. Ved at sammenligne resultater og kopiere de kommuner, som har haft succes med nye måder at gøre tingene på.

Det kan være en god ide at koble tilbud til førskolebørn sammen med SFO-er – især i udkantsområder med få børn og små skoler – fx et lille ø-samfund. Men man skal huske på, at SFO-en er et deltidstilbud, som er et supplement til skoledagen. Børn i førskolealderen har brug for børnehavetilbud med rammer og indhold, som hviler i sig selv og passer til deres alderstrin.

Der skal ikke være en "bagdør", så man kan undgå at leve op til de kvalitetskrav, som Folketinget har besluttet skal gælde for førskolebørn.

De fremmedsprogede børn

En del af kvaliteten i dagtilbud er at stimulere børnenes sprog og give dem en fornemmelse af vores værdier og normer. Det gælder ikke mindst for de børn, som har en anden kulturel baggrund.

Dagtilbuddene er selvfølgelig helt centrale for at sikre, at fremmedsprogede børn

lærer tilstrækkelig dansk og får en forståelse for de uskrevne regler, der gælder i det danske samfund. Men det er ikke altid nok i sig selv, at barnet kommer i dagpleje eller børnehave. Kvaliteten af det pædagogiske arbejde har også betydning.

Når børnene kommer fra et hjem, hvor der ikke bliver talt dansk, og man måske heller ikke ser dansk TV, kan det være svært at deltage i aktiviteterne og legene i dagtilbuddet. Det går meget lettere for de børn, som kan udtrykke sig, kommunikere med de andre børn og voksne, blive forstået og skabe kontakt.

Der er derfor en risiko for, at de etniske børn ikke deltager i det sociale fællesskab med de andre børn og voksne, men i stedet vælger at trække sig tilbage og lege selv.

Men disse børn må ikke lades i stikken. Det er vigtigt, at de børn som har brug for at lære bedre dansk også er med i højtlesningen, samtalerne og alle de andre aktiviteter, som foregår i dagtilbuddet.

Vi må ikke bare lade stå til og håbe, at alle børn kommer med, hvis vi blot lader dem være i fred. For det gør de ikke nødvendigvis.

Derfor er det også meningen, at de pædagogiske læreplaner skal være med til at sætte fokus på børn med anden etnisk baggrund og deres behov. At der bliver taget hånd om dem allerede fra starten, så de får mulighed for at blive integreret i fællesskabet.

For det handler ikke kun om sproget. Det handler også om at få et førstehåndskendskab til dansk kultur og danske livsformer.

Der står allerede i serviceloven, at et formål med dagtilbud er at udvikle børns selvstændighed, give dem medbestemmelse og forståelse for de kulturelle værdier.

Med lovforslaget om "Pengene følger barnet" bliver det understreget, at det også handler om integration og demokrati. Og der er jo mange gange stor forskel på, hvordan de nye og de gamle danske familier lever og arbejder, og hvilke værdier de giver videre til deres børn. Fx sådan noget som kønsroller og familiemønstre.

Overgangen til skolen vil blive lettere for de børn med anden etnisk baggrund, som har gået i et dagtilbud, hvor man har været opmærksom på at stimulere deres danske sprog og integrere dem og deres familie i de danske familiers fællesskab.

En tidlig indsats kan give børnene et løft, der kan have betydning på lang sigt i forhold til deres valg af uddannelse, arbejde og mulighed for at klare sig selv.

Vi skal ikke slå os til tåls med, at "det kommer af sig selv" eller "det må de tage sig af i skolen".

Afslutning

Det var så de sidste ord fra min side.

Jeg har heldigvis fået lov til at tale lige inden frokosten. Det giver altid et mere opmærksomt publikum, end hvis man skal tale for en forsamling, der sidder og prøver at komme sig over frokostbuffet'en.

Årsmødet her har varet i nogle dage, og I vil sikkert gerne snart hjem til Jeres familier og holde weekend. Men der er sat tid af til spørgsmål, så nu vil jeg overlade

ordet til Jer.